

Sygn. akt V CSK 91/13

POSTANOWIENIE

Dnia 21 listopada 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Teresa Bielska-Sobkowicz

w sprawie z powództwa R. W. i N. [...] Sp. z o.o. w T.
przeciwko G. Z.

o ochronę dóbr osobistych i zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 21 listopada 2013 r.,
na skutek skargi kasacyjnej pozwanego
od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]
z dnia 30 października 2012 r., sygn. akt I ACa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną pozwanego G.Z. od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 30 października 2012 r. należy zważyć, co następuje.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty jedynie przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek umożliwiających realizację publicznoprawnych funkcji skargi kasacyjnej. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Nie w każdej zatem sprawie, nawet w takiej, w której rozstrzygnięcie oparte jest na błędnej subsumpcji czy wadliwej wykładni prawa, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Podkreślenia wymaga, że Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie jest jego rolą korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa w każdej indywidualnej sprawie.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania pozwany oparł na przesłankach uregulowanych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c. Przesłanki te nie zostały spełnione.

Powołanie się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), a więc zagadnienia, które wiąże się z określonym przepisem prawnym i którego wyjaśnienie ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw, wymaga jego ścisłego sformułowania i wskazania argumentów prawnych, które prowadzą do rozbieżnych ocen (zob. m. in.: postanowienie SN z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11). Zagadnienie powinno zatem posiadać nie tylko walor nowości, ale także być sformułowane

w sposób konkretny i precyzyjny. Zdaniem skarżącego, w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne dotyczące dozwolonych granic wolności słowa oraz wypowiedzi krytycznej, a także oceny wypowiedzi satyrycznej w świetle art. 23, art. 24 k.c. oraz art. 41 ustawy z dnia 26 stycznia 1984 r. prawo prasowe (Dz. U. z 1984 r., nr 5, poz. 24 ze zm.) przy uwzględnieniu specyficznych cech formy literackiej – satyry. Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania przedstawione przez skarżącego nie wskazuje na możliwość wystąpienia odmiennych ocen prezentowanego problemu. Podkreślić należy, iż w judykaturze Sądu Najwyższego kwestia stosowania art. 23 i 24 k.c. w związku z art. 41 prawa prasowego w kontekście dozwolonych granic satyry była wielokrotnie analizowana. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się także jednolicie, że choć użycie w wypowiedzi prasowej satyrycznej formy wypowiedzi „pozwala” na więcej, to jednakże skorzystanie z tej formy nie może prowadzić do naruszenia dóbr osobistych skarżącego (por. przykładowo wyroki SN: z dnia 5 listopada 2008 r., I CSK 164/08, LEX 536989, z dnia 3 lipca 1987 r., I CR 135/87; z dnia 6 czerwca 2001 r., V CKN 274/00; z dnia 20 czerwca 2001 r., I CKN 1135/98, OSNC 2002, nr 3, poz. 23; z dnia 28 marca 2003 r., IV CKN 1901/00, czy z dnia 27 września 2005 r. I CK 256/05). Satyryczny charakter utworu stanowi istotną, ale niewystarczającą przesłankę wyłączenia bezprawności działania autora, albowiem możliwy jest tzw. „eksces satyry”, polegający na przekroczeniu dopuszczalnych granic satyry (zob. przykładowo wyroki SN: z dnia 20 czerwca 2001 r., I CKN 1135/98, z dnia 2 lutego 2011r., II CSK 432/10, LEX nr 784917 oraz z dnia 19 maja 2011 r., LEX nr 936383). Poza przeprowadzoną polemiką z oceną dowodów dokonaną przez Sąd Apelacyjny nie wskazał na żadne względy natury jurydycznej, które uzasadniały odstępianie od dotychczasowej linii orzeczniczej.

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na przesłance uregulowanej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wymaga wykazania niewątpliwej, widocznej na pierwszy rzut oka, bez konieczności głębszej analizy, sprzeczności wyroku z przepisami prawa nie podlegającymi różnej wykładni (por. m. in.: postanowienie SN z dnia 8 marca 2002 r., sygn. akt I PKN 341/01, OSNP 2004, nr 6, poz. 100; postanowienie SN z dnia 10 stycznia 2003 r., sygn. akt V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49). Skarżący powinien w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie

skargi kasacyjnej do rozpoznania zawrzeć wyodrębniony wywód prawny wskazujący w czym wyraża się „oczywistość” naruszenia prawa (postanowienie SN z dnia 5 września 2008 r., sygn. akt I CZ 64/08, nie publ.; postanowienie SN z dnia 9 czerwca 2008 r., sygn. akt II UK 37/08, nie publ.; postanowienie SN z dnia 19 grudnia 2001 r., sygn. akt IV CZ 200/01, nie publ.). Skarżący oczywistą zasadność skargi kasacyjnej odniósł do tego, że Sąd Apelacyjny dokonał oceny naruszenia dóbr osobistych powoda niezgodnie z art. 23, 24 k.c. i art. 41 prawa prasowego, w szczególności w kontekście art. 54 ust. 1 Konstytucji RP, art. 10 ust. 2 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i Obywatela i art. 19 Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych. W ocenie Sądu Najwyższego nie można przyjąć, że skarga jest oczywiście uzasadniona. Wskazanie, że sporna publikacja mimo opisu rzeczywistych problemów pojawiających się w zakładzie pracy nie stanowiła dozwolonej wypowiedzi i naruszała dobra osobiste powoda nie może zostać uznane za rażące naruszenie prawa. Należy bowiem przypomnieć, że judykatura jednolicie przyjmuje – wbrew twierdzeniom skarżącego - iż nawet opublikowanie materiału bezspornie ujętego w formie utworu satyrycznego podlega ochronie prawnej wynikającej z art. 41 prawa prasowego tylko wówczas, gdy służy osiągnięciu celów wskazanych w tym przepisie, a krytyka jest rzeczowa i rzetelna. Także satyra podlega bowiem ocenie z punktu widzenia zasada współżycia społecznego i rzetelności. (zob. m.in. wyroki SN: z dnia 27 stycznia 2006 r., III CSK 89/05, niepubl., z dnia 7 lipca 2005 r., V CK 868/04, niepubl., z dnia 19 maja 2011 r., LEX nr 936483). Sam satyryczny charakter wypowiedzi nie wyłącza bezprawności. W konsekwencji skarga kasacyjna, jako zmierzająca w istocie do zakwestionowania ustaleń faktycznych poczynionych przez sądy orzekające w sprawie nie może zostać przyjęta do rozpoznania.

Wobec powyższego, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

aw

es